

## Nederlandse Mededingingsautoriteit

### BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Nummer 2770/ 16

Betreft zaak: 2770/ VNU - Jaarbeurs

#### I. MELDING

1. Op 14 november 2001 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit een melding ontvangen van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 34 van de Mededingingswet. Hierin is medegedeeld dat VNU N.V. en Jaarbeurs Holding B.V. voornemens zijn een gemeenschappelijke onderneming tot stand te brengen, in de zin van artikel 27, onder c, van de Mededingingswet. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 224 van 19 november 2001. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht.

#### II. PARTIJEN

2. VNU N.V. (hierna: VNU) is een naamloze vennootschap naar Nederlands recht. Haar aandelen staan genoteerd aan de AEX. Zij staat aan het hoofd van een groot aantal ondernemingen, waaronder Claritas, ACNielsen en Miller Freeman. VNU is actief op het gebied van het verzorgen van marketinginformatie, de publicatie van verschillende vaktijdschriften en jaarboeken en het organiseren van beurzen.

3. Jaarbeurs Holding B.V. (hierna: Jaarbeurs) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij houdt alle aandelen in Jaarbeurs B.V. De twee belangrijkste dochterondernemingen van Jaarbeurs B.V. zijn Jaarbeurs Exhibitions & Media B.V. en Jaarbeurs Utrecht B.V. Jaarbeurs is actief op het gebied van het organiseren en accommoderen van beurzen.

4. Jaarbeurs Exhibitions & Media B.V. (hierna: JE&M) is een besloten vennootschap naar Nederlands recht. Zij is thans een dochteronderneming van Jaarbeurs B.V. en maakt derhalve onderdeel uit van de Jaarbeurs-groep. Zij is actief op het gebied van het organiseren van beurzen.

#### III. DE GEMELDE OPERATIE

5. De gemelde operatie behelst de verkoop door Jaarbeurs van 50% van de aandelen in JE&M aan VNU. Deze voorgenomen transactie blijkt uit de door partijen bij de melding overgelegde *Overeenkomst tot koop en verkoop van aandelen* van 9 november 2001.

#### **IV. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIE TOEZICHT**

6. Voor de beoordeling van de toepasselijkheid van het concentratietoezicht wordt in het navolgende onderzocht of de gemelde operatie resulteert in de totstandkoming van een gemeenschappelijke onderneming die duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid vervult en die er niet toe leidt dat de moederondernemingen hun marktgedrag coördineren.

##### *Gezamenlijke zeggenschap*

7. Jaarbeurs en VNU zullen ieder 50% van de aandelen in de gemeenschappelijke onderneming JE&M houden en daarmee gezamenlijke zeggenschap verkrijgen over JE&M. Uit de door partijen overgelegde concept-akte van de statutenwijziging van JE&M blijkt dat VNU en Jaarbeurs ieder de helft van de leden van de Raad van Commissarissen en de directie benoemen. De directie beslist bij volstreekte meerderheid. Besluiten van de algemene vergadering van aandeelhouders worden genomen met volstreekte meerderheid, met uitzondering van een aantal besluiten dat met algemene stemmen worden genomen<sup>1</sup>, of met een twee-derde meerderheid.<sup>2</sup> Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat VNU en Jaarbeurs gezamenlijke zeggenschap zullen verkrijgen over JE&M.

##### *Duurzame zelfstandige economische eenheid*

8. Momenteel opereert JE&M reeds zelfstandig op de markt. Partijen geven aan dat JE&M alle functies vervult die andere op de markt werkzame ondernemingen ook vervullen. De activiteiten van JE&M zullen na de voorgenomen transactie als vermeld in punt 5 ongewijzigd worden voortgezet. Gelet hierop kan worden aangenomen dat de gemeenschappelijke onderneming duurzaam alle functies van een zelfstandige economische eenheid zal vervullen.

##### *Geen coördinatie van het marktgedrag van de oprichtende ondernemingen*

9. Zowel Jaarbeurs als VNU zijn actief op het gebied van het organiseren van nationale beurzen. Desgevraagd hebben partijen verklaard dat binnen de Jaarbeurs-groep uitsluitend JE&M actief is op dit gebied. Derhalve wordt geconcludeerd dat alle activiteiten van de Jaarbeurs-groep op het gebied van het organiseren van nationale beurzen zullen worden ondergebracht in de gemeenschappelijke onderneming, zodat Jaarbeurs niet meer zelf deze activiteiten zal verrichten.

---

<sup>1</sup> Het betreft hier onder meer wijzigingen in de statuten, uitgifte van aandelen of wijziging van de door de vennootschap te ondernemen soort activiteiten of de algemene lijn van ontwikkeling van de vennootschap voor zover niet reeds vervat in een goedgekeurd business plan.

<sup>2</sup> Het betreft het schorsen van een of meer leden van de directie of de raad van commissarissen.

## OPENBARE VERSIE

10. VNU is momenteel op zeer beperkte schaal actief als organisator van nationale beurzen in Nederland (zie de punten 22 en 23). Zij heeft aangegeven na de concentratie actief te zullen blijven op dit gebied. Tevens is VNU, via haar dochteronderneming Miller Freeman, in de Verenigde Staten actief als organisator van beurzen.

11. Daarnaast zijn Jaarbeurs en VNU actief op het gebied van het uitgeven van tijdschriften. Partijen stellen dat de tijdschriften van Jaarbeurs doorgaans verbonden zijn aan een beurstitel, of dat zij hierop geïnspireerd zijn. Deze tijdschriften zijn gericht op ondernemers die gebruik maken van de diensten van JE&M en op de bezoekers van de georganiseerde beurzen. Deze tijdschriften worden slechts in beperkte oplage gedrukt en worden niet zoals andere tijdschriften verkocht via de reguliere afzetkanalen, zoals kiosken en abonnementen. Ook hier geldt dat binnen de Jaarbeurs-groep uitsluitend JE&M actief is op dit gebied. VNU is op dit gebied actief met de publicatie van verschillende vaktijdschriften en jaarboeken.

12. Uit de melding en bovenstaande blijkt dat de toekomstige moederondernemingen van JE&M niet actief zijn op dezelfde markten en niet beide actief zijn op markten waarop JE&M actief is. Hieruit volgt dat het niet aannemelijk is dat de verkrijging van gezamenlijk zeggenschap door VNU en Jaarbeurs over JE&M ertoe leidt dat VNU en Jaarbeurs hun marktgedrag coördineren.

13. Op grond van het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat de gemelde operatie een concentratie is in de zin van artikel 27, onder c, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punt 5, omschreven transactie leidt er toe dat VNU en Jaarbeurs gezamenlijke zeggenschap verkrijgen over JE&M.

14. Betrokken ondernemingen zijn VNU en Jaarbeurs.

15. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt.

## V. BEOORDELING

### A. RELEVANTE MARKTEN

Relevante productmarkten

16. Partijen geven aan dat hun activiteiten overlappen op het gebied van het organiseren van nationale beurzen. Daarnaast is Jaarbeurs, via haar 100%-dochter Jaarbeurs Utrecht B.V., actief op de markt voor het verhuren van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodaties. Haar belangrijkste afnemer is JE&M. Nu VNU voor het organiseren van beurzen en enkele congressen,

afnemer is op deze markt, is de markt voor de verhuur van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodaties een verticaal beïnvloede markt.

17. Partijen onderscheiden binnen de markt voor de organisatie van nationale beurzen, in tegenstelling tot het besluit in zaak 47/ *RAI - Jaarbeurs*<sup>3</sup>, aparte markten voor vakbeurzen en voor publieksbeurzen, maar voeren hiervoor geen argumenten aan, aangezien zij van mening zijn dat het voor de uiteindelijke beoordeling geen verschil maakt.

18. De verhuur van beursaccommodaties is een andere activiteit dan die van het organiseren van beurzen. In het besluit in zaak 47/ *RAI - Jaarbeurs*<sup>4</sup> zijn de markt voor het organiseren van nationale beurzen en de markt voor het verhuren van beursaccommodaties als aparte markten afgebakend. In de onderhavige zaak zal wederom worden uitgegaan van een markt voor het organiseren van nationale beurzen en een markt voor het verhuren van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodaties.<sup>5</sup>

19. Partijen hebben aangegeven dat zij beide enkele tijdschriften publiceren. Een aantal van de tijdschriften van *J&M* zijn beursgerelateerd.<sup>6</sup> Daarnaast heeft *J&M* een 51%-belang in uitgeverij Lakerveld B.V., die een klein aantal vaktijdschriften uitgeeft.<sup>7</sup> Ook *VNU* geeft een aantal vak- en publiektijdschriften uit.<sup>8</sup> In een eerder besluit<sup>9</sup> is overwogen of binnen de tijdschriftenbranche mogelijk een onderscheid naar thema's gemaakt kan worden. In de onderhavige zaak kan een exacte marktafbakening in het midden blijven, omdat dit de uiteindelijke beoordeling niet beïnvloedt (zie de punten 26 en 27).

---

<sup>3</sup> Zie het besluit van 31 juli 1998 in zaak 47/ *RAI - Jaarbeurs*, de punten 27 en 28.

<sup>4</sup> Reeds aangehaald, de punten 41 en 55.

<sup>5</sup> Deze laatste markt wordt in het besluit in zaak 47/ *RAI - Jaarbeurs* (reeds aangehaald, punt 123) ook wel omschreven als de markt voor nationale verhuringen.

<sup>6</sup> Het betreft de tijdschriften *Exiting Business* (technische beurzen), *Vakantie Magazine* (vakantie en reizen) en *VIV Agriworld* (gericht op de beurs 'VIV').

<sup>7</sup> Het betreft de tijdschriften *Ad Fundum* (drankindustrie en -handel), *Pompshop* (tankstations), *De Schoonheidsspecialist*, *Parketblad* (voor parketleggers en -vakhandel), *Home & Living*, *Meubel* (voor detailhandelaren in meubelen en woninginrichters) en *Transbook* (vademecum voor de Rotterdamse regio).

<sup>8</sup> Het betreft de tijdschriften:

- *Intermediair*, *Intermediair Starters* (beide gericht op werkzoekenden), *PW* (human resources),
- *Computable*, *ITIQ*, *CFN*, *Computer Idee*, *Internet Idee*, *Personal Computer Magazine*, *Power Unlimited* (computertijdschriften),
- *Textilia*, *Schoenvisie*, *TExpress* (kleding- en schoenenbranche),
- *Technische Weekblad* (techniek in het algemeen).

<sup>9</sup> Besluit van 20 augustus 1998 in zaak 768/ *VNU - Geomatic*.

Relevante geografische markten

20. Evenals in het besluit in zaak 47/ *RAI – Jaarbeurs*<sup>10</sup>, zal in de onderhavige zaak worden uitgegaan van een markt voor het organiseren van nationale beurzen in Nederland en een markt voor het verhuren van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodaties in Nederland. In het besluit van 25 februari 1998 in zaak 47/ *RAI - Jaarbeurs*<sup>11</sup>, is geconcludeerd dat voor het organiseren van nationale beurzen de concurrentieverhoudingen in Nederland duidelijk verschillen met die in de aangrenzende landen zodat de marktomvang nationaal is. In hetzelfde besluit is geconcludeerd dat wat betreft de verhuur van beursaccommodaties ten behoeve van nationale beurzen concurrentie wordt ondervonden van andere in Nederland gesitueerde verhuurders van accommodatie.<sup>12</sup>

21. Voor tijdschriften geldt dat *Jaarbeurs*, door middel van *JE&M*, actief is op het gebied van de uitgifte van tijdschriften. Een aantal van deze tijdschriften is beursgerelateerd, waarvoor geldt dat de distributie plaatsvindt aan bezoekers van een beurs en/of door toezending aan een vooraf geselecteerd publiek. Voor de overige tijdschriften van *JE&M* en de tijdschriften van *VNU* geldt dat zij in hoofdzaak typische vakbladen zijn. Deze tijdschriften richten zich veelal op een specifieke doelgroep, waarbij het aannemelijk is dat geen nader onderscheid wordt gemaakt naar verschillende regio's binnen Nederland. Derhalve zal in het onderhavige geval worden uitgegaan van een nationale omvang van de markt(en) voor tijdschriften.

## **B. GEVOLGEN VAN DE CONCENTRATIE**

### *Organisatie van nationale beurzen*

22. Partijen hebben een rapportage van het Erasmus Centrum voor B&T Marketing (hierna: *ECBM*) 1999/2000 overgelegd waarin wordt gesteld dat in 2000 de totale markt voor het organiseren van nationale beurzen, berekend op basis van het totaal aantal verhuurde vierkante meters circa 2,9 miljoen vierkante meters bedraagt.<sup>13</sup> Zij geven aan dat *JE&M* hiervan circa [...] m<sup>2</sup> voor haar rekening neemt, hetgeen neerkomt op een marktaandeel van circa [10-20]%. Het marktaandeel van *VNU* hebben partijen berekend naar omzet en wordt geschat op circa [0-10]%

23. In het besluit van 31 juli 1998 in zaak 47/ *RAI – Jaarbeurs*<sup>14</sup> zijn de marktaandelen berekend op basis van mediabestedingen van exposanten (totaal aantal verhuurde vierkante meters

---

<sup>10</sup> Reeds aangehaald, punt 40 (organiseren van nationale beurzen) en de punten 123 en 124 (verhuren van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodaties).

<sup>11</sup> Punt 39 van het besluit van 25 februari 1998.

<sup>12</sup> Zie de punten 53 tot en met 58 van het besluit van 25 februari 1998, reeds aangehaald.

<sup>13</sup> *ECBM, Nederland Beurzenland 2000, Een foto van exposerend Nederland.*

<sup>14</sup> Reeds aangehaald, punt 60.

vermenigvuldigd met de gemiddelde prijs per vierkante meter). Desgevraagd hebben partijen hun omzet berekend naar mediabestedingen. Het ECBM schat de mediabestedingen in Nederland in 2000 op circa EUR 158,8 miljoen (NLG 350 miljoen). Op basis van mediabestedingen heeft JE&M<sup>15</sup> op de markt voor het organiseren van nationale beurzen in 2000 een marktaandeel van circa [20-30]% en VNU [0-10]%. Omdat niet alle beurzen elk jaar georganiseerd worden, is partijen om de marktaandelen van meerdere jaren verzocht. Hieruit is gebleken dat de marktaandelen in voorgaande jaren niet significant afwijken van de marktaandelen in 2000.

24. Gezien bovengenoemde marktaandelen, de kleine toevoeging van het marktaandeel van VNU (zie punt 23) aan het marktaandeel van JE&M en gelet op het feit dat op de markt nog enkele grote spelers<sup>16</sup> en een groter aantal kleinere spelers<sup>17</sup> op deze markt actief zijn, is het niet aannemelijk dat als gevolg van de onderhavige concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

#### *Verhuur van kwalitatief hoogwaardige beursaccommodatie*

25. Partijen schatten de totale omzet in Nederland op basis van de verhuur van kwalitatief hoogwaardige accommodaties op circa EUR 70,3 miljoen (NLG 155 miljoen). Jaarbeurs behaalt op deze markt in 2000 een omzet van EUR [...] miljoen (NLG [...] miljoen) en heeft hiermee een marktaandeel van circa [30-40]%. Het totale bedrag dat VNU en JE&M per jaar gezamenlijk uitgeven aan de huur van accommodatie voor het organiseren van beurzen bedraagt circa EUR [...] miljoen (NLG [...] miljoen), waarmee zij circa [10-20]% van de vraag voor hun rekening nemen. Naast partijen zijn er een aantal andere marktdeelnemers actief op deze markt, waaronder RAI Amsterdam, Prins Bernhardhoeve Zuidlaren, Nederlands Congrescentrum Den Haag, Ahoy Rotterdam, Beursgebouw Eindhoven en Brabanthallen Den Bosch. Het is derhalve niet aannemelijk dat de onderhavige concentratie een marktafsluitende werking tot gevolg zal hebben.

#### *Tijdschriften*

26. VNU publiceert zowel vak- als publiekstijdschriften, JE&M publiceert alleen vaktijdschriften. De totale netto omzet in Nederland in 2000 (advertenties en oplage) bedraagt op het gebied van publiekstijdschriften circa EUR 612,6 miljoen (NLG 1,35 miljard) en op het gebied

---

<sup>15</sup> Partijen voeren de volgende redenen aan voor het verschil in marktaandelen in het besluit van 31 juli 1998 in zaak 47/ RAI – *Jaarbeurs*, reeds aangehaald, en het onderhavige geval: (i) verbeterde onderzoekresultaten (en derhalve grotere marktomschrijving) van de Stichting Federatie voor Beurzen en Tentoonstellingen in Nederland (FBTN), (ii) het aantal beurstitels van JE&M is sinds 1997 nauwelijks toegenomen, (iii) een aantal grote projecten is in 2000 in omvang (totaal aantal vierkante meters) afgenomen, en (iv) een aantal beurzen wordt niet langer meer georganiseerd.

<sup>16</sup> Te weten: RAI (Amsterdam), Ahoy (Rotterdam) en Prins Bernhardhoeve (Zuidlaren).

<sup>17</sup> Bijvoorbeeld Brabanthallen (Den Bosch), Expocentrum FEC (Leeuwarden) en IJsselhallen (Zwolle).

## OPENBARE VERSIE

van vaktijdschriften circa EUR 499,2 miljoen (NLG 1,1 miljard).<sup>18</sup> Indien wordt uitgegaan van een markt waartoe vak- en publiektijdschriften behoren, behalen VNU en JE&M een gezamenlijk marktaandeel van circa [10-20]%. Indien zou worden uitgegaan van aparte markten voor publiektijdschriften en vaktijdschriften overlappen de activiteiten van partijen alleen op het gebied van vaktijdschriften. VNU behaalt op dit gebied een marktaandeel van circa [10-20]% en JE&M minder dan [0-10]%.

27. Indien tijdschriften zouden worden opgedeeld naar verschillende thema's, overlappen de activiteiten van VNU en JE&M niet.<sup>19</sup>

28. Gelet op het bovenstaande is het niet aannemelijk dat met betrekking tot het publiceren van tijdschriften als gevolg van de onderhavige concentratie een economische machtspositie zal ontstaan of worden versterkt.

## VI. CONCLUSIE

29. Na onderzoek van deze melding is de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit tot de conclusie gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer valt van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

30. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

Datum: 14 februari 2002

De directeur-generaal van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,  
voor deze:

w.g. Dr. K.F. Foszbach  
Wvd. plv. directeur Concentratiecontrole

---

<sup>18</sup> Bron: Nederlands Uitgeversverbond.

<sup>19</sup> Zie voor de thema's van JE&M de voetnoten 6 en 7 en voor VNU voetnoot 8.

## OPENBARE VERSIE

*Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM Rotterdam.*